

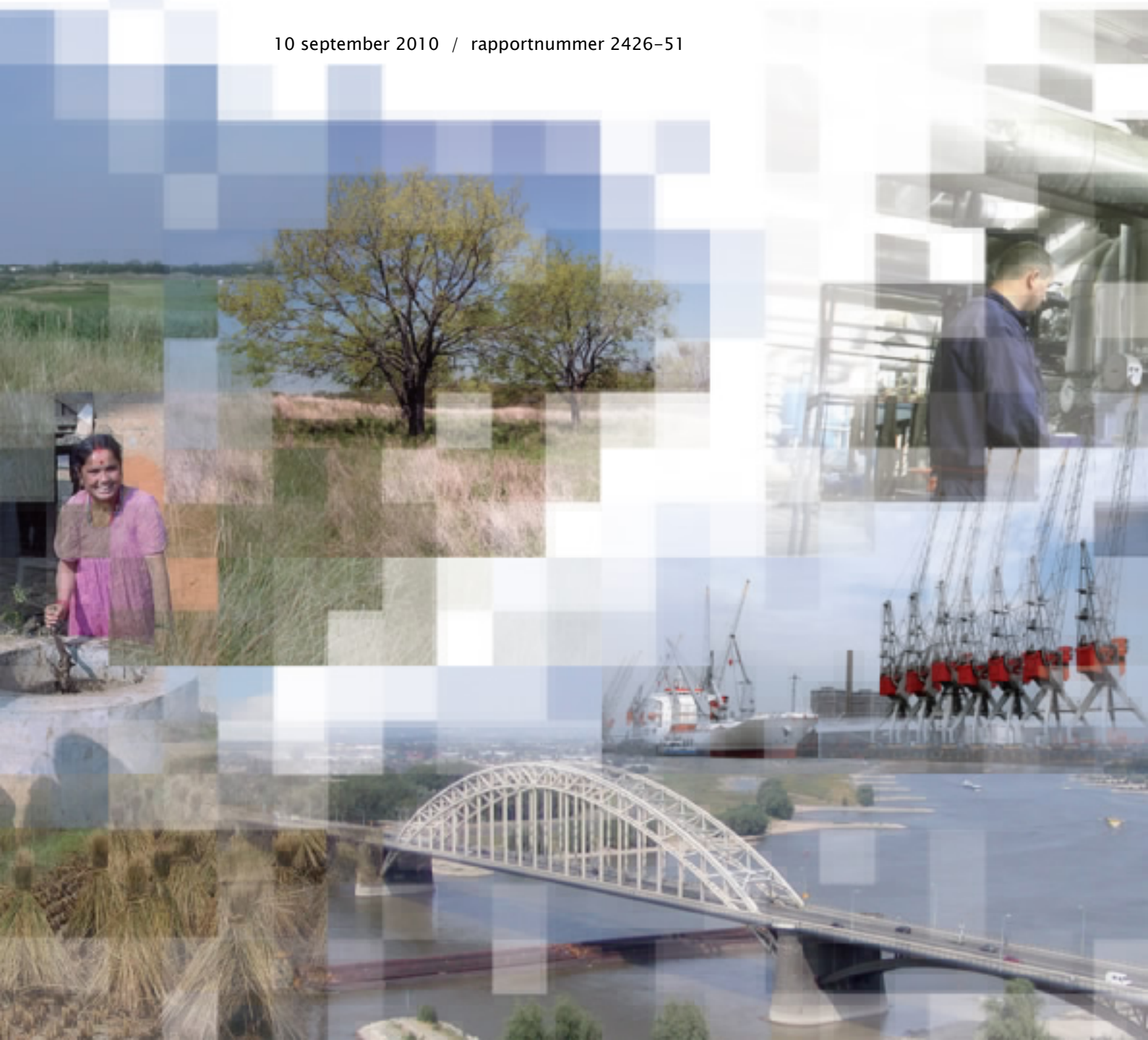


Commissie voor de
milieueffectrapportage

A4 Passage en Poorten & Inprikkers, MIRT Verkenning Haaglanden

Advies over reikwijdte en detailniveau
van het milieueffectrapport

10 september 2010 / rapportnummer 2426-51



1. Hoofdpunten van het MER

Het Rijk¹ bereidt, in samenwerking met de regio Haaglanden, een Rijksstructuurvisie voor waarin twee vraagstukken op het gebied van de weginfrastructuur in Haaglanden centraal staan. Het betreft een oplossing voor de problemen op de Rijksweg A4 bij Den Haag en de op- en afritten en toegangswegen vanaf de A4 richting de stad. Het project heeft de titel A4 passage en poorten & inprikkers. De resultaten van deze studie en de resultaten van de studie naar het openbaar vervoer in de 'Centrale Zone'² worden samengebracht in een Masterplan. Dit Masterplan vormt de basis voor het bestuurlijke voorkeursbesluit voor OV en weginfrastructuur. Voor dit Masterplan wordt een Tussenrapport plan-MER opgesteld, over dit tussenrapport wordt een toetsingsadvies aan de Commissie gevraagd. De voorkeursbeslissing voor het onderdeel weginfrastructuur wordt formeel vastgelegd in een Rijksstructuurvisie. Voor de besluitvorming over de structuurvisie wordt het definitieve plan-MER opgesteld. Dit reikwijdte en detailniveau advies van de Commissie gaat in op het Tussenrapport plan-MER dat wordt opgesteld voor het Masterplan en het plan-MER dat wordt opgesteld voor de Rijksstructuurvisie.³

De Commissie voor de m.e.r. (hierna 'de Commissie')⁴ beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- de brede gebiedsvisie voor Haaglanden op basis van het beleid van Rijk, provincie, regio en gemeentes voor de opgaven voor ruimtelijke ontwikkeling, ruimtelijke kwaliteit, leefomgevingskwaliteit, recreatie en landschap;
- uitwerking van een visie op het gebied van bereikbaarheid op basis van de bereikbaarheidsambities en een analyse van de bereikbaarheidsproblemen. Besteed in deze analyse aandacht aan de samenhang tussen weginfrastructuur en andere modaliteiten via de stappen van de Ladder van Verdaas, met bijzondere aandacht voor de relatie met de OV oplossingen binnen de regio Haaglanden;
- onderbouwing van nut en noodzaak van de gekozen oplossingsrichtingen voor weg en OV in fase A van de MIRT-verkenning. Werk dit uit op basis van de gebiedsvisie en de analyse van de bereikbaarheidsproblemen. Geef aan hoe milieuinformatie bij deze selectie in fase A is gebruikt en keuzes op basis daarvan zijn afgewogen;
- (sectorale) uitwerking van de geselecteerde alternatieven voor de A4 passage en de poorten & inprikkers. Besteed hierbij nadrukkelijk aandacht aan de poorten & in-

¹ ministerie van VROM en het ministerie van V&W

² Notitie Openbaar Vervoer, MIRT Verkenning Haaglanden Infrastructuur en Ruimte 2020 - 2040, versie 5 juli 2010.

³ Daar waar in dit advies wordt gesproken over het MER wordt zowel het Tussenrapport plan-MER voor het Masterplan als het plan-MER voor de Rijksstructuurvisie bedoeld.

⁴ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via commissiemer.nl onder 'Adviezen Commissie'.

prikkers. Geef aan wat de relatie is met de Haagse Nota Mobiliteit en de daarin uitgewerkte alternatieven;

- vergelijking van alternatieven op doelbereik en milieueffecten, met aandacht voor leefomgeving, natuur, recreatie en gezondheid.

Neem een samenvatting op die een transparante beschrijving geeft van de problemen, doelen, alternatieven en (milieu-)effecten, en die voorzien is van duidelijk kaartmateriaal. De samenvatting moet een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER en inzicht geven in de informatie op basis waarvan de afwegingen worden gemaakt.

In de volgende hoofdstukken geeft de Commissie in meer detail weer welke informatie in het MER moet worden opgenomen. De Commissie bouwt in haar advies voort op de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau A4 Passage en Poorten & Inprikkers, versie 5 juli 2010. Dat wil zeggen dat in dit advies niet wordt ingegaan op punten die naar de mening van de Commissie in deze Notitie al voldoende aan de orde zijn gekomen.

2. Achtergrond, gebiedsvisie, ambities en besluiten

2.1 MIRT-Verkenning

De probleemanalyse in de notitie R&D zoomt vooral in op de problemen op de weginfrastructuur en dan specifiek op de problemen op de A4 passage. De problematiek wordt samengevat in het grote aantal weefbewegingen en het weinig robuust zijn van het netwerk van hoofdwegen. Voor een brede rapportage van de problematiek wordt verwezen naar de probleemanalyse in Fase A van de MIRT-verkenning. De Commissie beschouwt deze probleemanalyse als een te beperkte onderbouwing voor een te nemen stabiel voorkeursbesluit.⁵ Werk daarom een gebiedsvisie, inclusief bereikbaarheidsambities, uit in het plan-MER ter onderbouwing van de voorgenomen oplossingsrichtingen.

2.2 Gebiedsvisie

Voorzien is dat besluiten over de infrastructuur input zullen zijn voor een nog op te stellen gebiedsagenda⁶. Naar de mening van de Commissie is een dergelijke gebiedsvisie een voorwaarde voor goed gefundeerde besluiten over weg- en OV-infrastructuur in de regio Haaglanden.

⁵ De MIRT-Verkenning Haaglanden is een 'pilot-project' van de werkwijze Sneller & Beter (=vertaling uitwerking van het Rijk van het advies van de commissie versnelling besluitvorming infrastructuur, ook wel bekend onder de naam 'commissie Elverding'). Volgens deze werkwijze moet een brede onderbouwing ten grondslag liggen aan stabiel voorkeursbesluit.

⁶ Rijk en regio's bereiden gebiedsagenda's voor het ruimtelijk-fysieke domein voor. Hierin komen de ruimtelijke visies en opgaven op het terrein van mobiliteit, water, verstedelijking, natuur en landschap samen. De MIRT-verkenningen volgen uit deze gebiedsagenda's. Voor Haaglanden is de gebiedsagenda echter nog niet opgesteld en de MIRT-verkenning wordt hier gebruikt als bouwsteen voor de gebiedsagenda.

De Commissie adviseert daarom om die gebiedsvisie versneld uit te werken op basis van vastgestelde ambities en randvoorwaarden voor de ruimtelijke ontwikkeling en de ontwikkeling van recreatie, landschap, ecologie en leefomgevingskwaliteit. Werk deze visie uit op basis van de bestaande beleidskaders van het Rijk (Nota Ruimte), de provincie Zuid-Holland, de regio Haaglanden⁷, de gemeente Den Haag (o.a. Haagse Nota Mobiliteit) en de gemeentes in het gebied Haaglanden. Werk de ambities verder uit en geef aan welke doelstellingen en criteria daarbij passen. Leg hierbij de link naar de leefbaarheidsambities zoals die in de verschillende beleidsstukken zijn verwoord. De gebiedsvisie moet toegespitst zijn op onderbouwing en verantwoording van de keuzes die worden gemaakt (of juist niet) op regionaal niveau in de MIRT verkenning Fase A.

De gebiedsvisie, beleidsambities en probleemanalyses moeten worden vertaald in doelstellingen waarop de alternatieven en oplossingsrichtingen kunnen worden uitgewerkt, getoetst en afgewogen.

Gebiedsdoelstellingen

De ontwikkeling van de bereikbaarheid is in de Fase A van de MIRT-verkenning in detail en expliciet uitgewerkt. Deze uitwerking is niet gedaan voor de beleidsambities op het gebied van

- de ruimtelijke ontwikkeling (onder meer Regionaal Structuurplan Haaglanden)
- ecologische en recreatieve waarden (RSP Haaglanden);
- de leefomgevingkwaliteit en volksgezondheid (RSP Haaglanden en Haagse Nota Mobiliteit).

Ten aanzien van de ruimtelijke dynamiek geldt dat deze in een MIRT-verkenning goed in kaart moet worden gebracht. Dit geldt zowel voor de ruimtelijke programma's waarvan wordt aangenomen dat ze worden uitgevoerd (referentie) als de keuzen die daarbinnen nog mogelijk zijn (bijvoorbeeld Binckhorst en andere stedelijke ontwikkelingen in de regio Haaglanden). De Commissie adviseert om de ruimtelijke dimensie in kaart te brengen en expliciet aan te geven welke keuzemogelijkheden hier nog mogelijk zijn en hoe deze het mobiliteitsvraagstuk kunnen beïnvloeden.⁸ (stap 1 Ladder van Verdaas)

Om tot een meer gebiedsgerichte benadering te komen adviseert de Commissie ook een beoordelingskader⁹ uit te werken waarin de ambitie van een kwalitatief hoogwaardig woon- en leefklimaat¹⁰ tot uitdrukking komt:

- De ontwikkeling van waardevolle (stads)landschappen en recreatieve gebieden en de ontsluiting daarvan;

⁷ Het Regionaal Structuurplan Haaglanden heeft als ambitie verdichting binnen het stedelijk gebied. Daarnaast is de ambitie het bundelen van de ontwikkeling langs bestaande infrastructuurbundels. Ambities op het gebied van OV, terughoudend met nieuwe infrastructuur, bestaande infrastructuur verbeteren

⁸ Zie de 1^e alinea in de box op pagina 23 in de notitie R&D

⁹ Ten aanzien van de recreatie, landschap en leefomgevingskwaliteit wordt in de notitie R&D het zo goed mogelijk inpassen van infrastructuur binnen wettelijke kaders nu als het uitgangspunt gehanteerd.

¹⁰ Zie pagina 5 notitie R&D A4 Passage en Poorten & Inprikkers, veris 5 juli 2010.

- De ontwikkeling van de leefomgevingskwaliteit, in termen van de verbetering van de volksgezondheid (verdergaand dan de wettelijke minimumvereisten voor luchtkwaliteit en geluidhinder), vermindering van de barrièrewerking, en verbetering van de sociale veiligheid en externe veiligheid.

2.3 Bereikbaarheid

De Commissie adviseert om een brede analyse van de bereikbaarheidsproblematiek in de regio Haaglanden in het MER op te nemen. Ga daarbij in op:

- de ambities uit het mobiliteitsbeleid (Regionaal mobiliteitsplan Haaglanden en de Haagse Nota Mobiliteit) waarin sterk ingezet wordt op de robuustheid¹¹ van het OV (groei van 5% per jaar in de komende 10 jaar) en fiets en het verbeteren van de leefomgevingskwaliteit gerelateerd aan infrastructuurvraagstukken;
- de samenhang met andere modaliteiten, werk dit uit volgens het principe van de Ladder van Verdaas.¹² De Commissie ziet hier kansen, omdat het aandeel lokale en regionale verplaatsingen op het wegennet groot is. Houd de volgorde van de verschillende stappen van de Ladder van Verdaas aan en geef aan hoe in samenhang met RO, prijsbeleid, mobiliteitsmanagement, fiets en OV de probleemanalyse voor de weginfrastructuur is ingevuld. Ga met name in op de onzekerheden (crisis) en vrijheidsgraden (ontwerp) die er zijn in de ruimtelijke ontwikkelingen. Geef aan welke mogelijkheden van regionaal en lokaal prijsbeleid er zijn bovenop het landelijke beleid (anders betalen voor mobiliteit). Geef aan hoe OV en fietsinfrastructuur een bijdrage kunnen leveren aan de problematiek van het grote aandeel relatief korte verplaatsingen op het weginfrastructuur netwerk;
- de samenhang met de in de MIRT-verkenning gepresenteerde oplossingsrichtingen op het gebied van OV zoals de Goudse Lijn, ontsluiting TIC Delft, de Oude Lijn en Randstad rail.

Geef inzicht in de huidige en de toekomstige bereikbaarheidsproblemen in het studiegebied aan de hand van de beschikbare verkeersmodellen, het regionale verkeersmodel van Haaglanden en het NRM-model voor het hoofdwegennet. Licht de karakteristieken van beide modellen toe en geef aan hoe de verschillende modellen op elkaar aansluiten. Geef aan:

- welk basisjaar en prognosejaar worden gehanteerd;
- welke begrenzing van het studiegebied wordt gehanteerd;
- welke uitgangspunten in het model gehanteerd worden, zoals autonome groei, ruimtelijke ontwikkelingen en beleidsuitgangspunten (zoals brandstofprijsonwikkeling, vergrijzing en prijsbeleid);
- welke overige prognose-uitgangspunten in het model worden gehanteerd, zoals het beleidsscenario voor mobiliteit en het scenario voor economische groei;

¹¹ Zie pag. 5 notitie R&D A4 Passage en Poorten & Inprikkers, veris 5 juli 2010. Robuuste netwerken kennen een goede bereikbaarheid over de weg én via het OV.

¹² De systematiek van de Ladder van Verdaas gaat uit van beperking van het aantal verplaatsingen en de verschuiving naar vervoerswijzen. Daarbij is het streven naar een beperking van ruimtebeslag en milieubelasting.

- hoe de verschillende verkeerssoorten in het model zijn opgenomen (personenverkeer (auto, openbaar vervoer, fiets) en vrachtverkeer);
- wat de bandbreedte, scenario's en onzekerheidsmarges zijn.

Werk daarnaast een analyse van de verkeersstromen in het MER uit, ga daarbij in op:

- doorgaand, nationaal–regionaal–lokaal, geef absolute getallen en verhoudingen;
- vrachtverkeer, personenverkeer en woon–werk, recreatief;
- herkomst–bestemming;
- reisafstanden;
- verhouding tussen de verschillende modaliteiten OV–weg–fiets.

2.4 Besluiten

In fase A is al een aantal belangrijke keuzes gemaakt. De veronderstellingen daarbij waren onder meer dat het project A4 Passage en poorten & inprickers prioriteit zouden hebben, en dat het OV een beperkte rol zou kunnen spelen in het opvangen van de mobiliteitsbehoefte.¹³ Onderbouw op basis van gebiedsvisie, ambities en bereikbaarheidsanalyse deze twee conclusies. Geef ook aan of op basis van visie en bereikbaarheidsanalyse denkbaar is dat er nog andere projecten en/of alternatieven (weg en OV) zijn waarmee invulling gegeven kan worden aan de ambities voor het gebied.

De Commissie constateert dat er nog geen formeel bekrachtigd politiek–bestuurlijk en financieel draagvlak is voor de oplossingsrichtingen die in de MIRT–verkenning worden uitgewerkt. De Commissie adviseert in het MER aan te geven hoe de verschillende besluitvormingstrajecten van Gebiedsagenda, MIRT–verkenning, Masterplan, voorkeursbesluit, structuurvisie etc. op elkaar zijn afgestemd zowel inhoudelijk als in de tijd. En geef aan welke partijen welke besluiten nemen en hoe de verantwoordelijkheden zijn verdeeld. Besteed hierbij ook specifieke aandacht aan de Haagse Nota Mobiliteit, omdat in geografische zin die nota en het project A4 passage en poorten & inprickers sterk overlappen.

In de MIRT–verkenning Haaglanden fase A worden een aantal ontwikkelingen beschreven die in het kader van deze MIRT–studie niet verder zullen worden uitgewerkt. Geef aan in welk kader en op welke termijn deze vraagstukken zullen worden uitgewerkt en hoe de samenhang tussen en met deze ontwikkelingen worden meegenomen, in de referentie of via scenario's.¹⁴

¹³ Zie de box op pagina 23 in de notitie R&D.

¹⁴ Het vraagstuk van de Corridor naar Rotterdam, zowel voor de weginfrastructuur als OV, scoort hoog op het belang voor de vier ambities voor Haaglanden zie pag. 61 en 63 van de MIRT–Verkenning Haaglanden Infrastructuur en ruimte 2020 –2040, Eindrapport Fase A.

3. Voorgenomen activiteiten

3.1 Uitwerking alternatieven

De notitie R&D beschrijft het voornemen om de weginfrastructuur op de A4 passage bij Den Haag en de 'poorten & inprikkers' te verbeteren. Gesteld wordt dat het goed functioneren van deze infrastructuur van groot belang is. In hoofdstuk 2 heeft de Commissie geadviseerd om voorafgaand aan de uitwerking van de alternatieven de nut en noodzaak van de uitbreiding van de weginfrastructuur nader te onderbouwen aan de hand van de gebiedsvisie en analyse van de bereikbaarheidsproblemen. Dit hoofdstuk gaat in op de uitwerking van de alternatieven op het niveau van de passage A4 en poorten & inprikkers.

Beschrijf in het MER naast de in de notitie R&D genoemde alternatieven de volgende alternatieven en varianten:

- Een OV-alternatief (volwaardig of gecombineerd met de A4) indien uit de analyse uit hoofdstuk 2 blijkt dat OV-maatregelen kansrijk zijn voor het oplossen van de problemen op de A4 passage en poorten & inprikkers. Denk daarbij bijvoorbeeld aan P&R voorzieningen ter hoogte van de inprikkers en de Internationale Ring15;
- Alternatieven met nadrukkelijk aandacht voor het onderliggend wegennet en fietsverbindingen gelet op het grote aantal lokale en regionale bewegingen op het netwerk.
- Varianten voor de inprikkers gericht op de doorstroming op deze routes en de mogelijke ruimtelijke-fysieke knelpunten die daar ontstaan.

3.2 Referentie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Ga bij deze beschrijving uit van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover reeds is besloten.

¹⁵ Zie ook de Lijnennetnota Netwerk Randstadrail, Stadsgewest Haaglanden, 24 juni 2009. In deze nota staan nadrukkelijk een aantal P&R's genoemd.

4. Beoordelingskader en effectbeschrijving

4.1 Algemeen

Maak bij de beoordeling van de alternatieven en varianten onderscheid tussen doelrealisaties en milieueffecten. Toets aan de doelen zoals deze zijn geformuleerd op basis van de ambities en probleemanalyse. Beoordeel de doelen zodanig dat het doelbereik van de alternatieven en varianten zo concreet en kwantitatief mogelijk kan worden getoetst. De milieueffecten van de alternatieven en varianten moeten onderling, én met de referentie(s) worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Geef ook inzicht in effecten waar de alternatieven en varianten dezelfde score hebben, zodat de impact van het project ook in die zin helder is. Werk ook de absolute effectscores en verschillen tussen de alternatieven uit en geef inzicht in de mate waarin voldaan wordt aan wettelijke eisen.

Het detailniveau van de milieueffectedattingen dient zodanig te zijn dat keuzes tussen alternatieven en varianten, en conclusies, bijvoorbeeld ten aanzien van het kunnen voldoen aan wettelijke eisen, afdoende kunnen worden onderbouwd. Geef aan welke aannames zijn gedaan bij de effectbepaling, welke onzekerheden in de effectbepaling een rol spelen, hoe groot deze onzekerheden bij benadering zijn, en in welke mate terugvalopties (maatregelen 'achter de hand') beschikbaar zijn, mochten de effecten na realisatie groter zijn dan waar van te voren van uitgegaan is.

De Commissie adviseert de effectbeschrijving van de milieueffecten af te stemmen op het detailniveau van de uitwerking van de alternatieven¹⁶ en het detailniveau van de besluitvorming.¹⁷

4.2 Bereikbaarheid

Beschrijf voor de verschillende alternatieven de gevolgen voor de verkeerssituatie op het hoofdwegennet (HWN) en het onderliggende wegennet (OWN), aan de hand van:

- de reistijden en de betrouwbaarheid daarvan, en omvang van de congestie op de relevante deeltrajecten in voertuigverliesuren per doelgroep (woon-werkverkeer, goederenvervoer en overig verkeer);
- de verhouding tussen de intensiteiten in de spitsperioden en de beschikbare capaciteit (I/C-verhouding), alsmede voertuigverliesuren;

¹⁶ Op basis van de ontvangen documenten en informatie constateert de Commissie dat de alternatieven gedetailleerd worden uitgewerkt in de richting van een voorkeursbesluit.

¹⁷ Dit impliceert dat de rekenmodellen voor verkeerslawaaï en luchtkwaliteit ten behoeve van de effectbepaling niet zodanig gedetailleerd behoeven te worden opgezet dat informatie op individueel woningniveau beschikbaar komt.

- het aandeel sluipverkeer, dat wil zeggen verkeer dat gezien herkomst en bestemming zou thuishoren op het HWN, maar gebruik zal gaan maken van het OWN, en vice versa;
- welke omleidingsroutes en oplossingen beschikbaar zijn bij calamiteiten (robustheid van het netwerk).

Ga in op de invloed van de alternatieven op mogelijk toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen (woningbouw, bedrijventerreinen). Onderbouw de veronderstellingen die daarbij zijn gedaan.

4.3 Woon- en leefmilieu

4.3.1 Luchtkwaliteit

Om de alternatieven onderling en met de referentiesituatie te kunnen vergelijken is het noodzakelijk om de effecten op de luchtconcentraties van fijn stof (PM₁₀ en PM_{2,5}) en NO₂ te beschrijven, ook onder de grenswaarden.

4.3.2 Geluidhinder

Breng voor zowel de referentiesituatie als voor de alternatieven de geluidbelasting in beeld. Daarbij adviseert de Commissie naast de geluidbelasting op gevoelige bestemmingen ook de effecten op natuur- en recreatiegebieden in beeld te brengen.

Geef aan waar (voorkeurs)grenswaarden uit de Wet geluidhinder worden overschreden, en welke maatregelen kunnen worden getroffen om overschrijdingen teniet te doen.

4.3.3 Gezondheid

Geef op topografische kaarten aan wat de luchtconcentraties zijn in de referentiesituatie en geef aan waar de knelpunten zitten met betrekking tot gezondheid¹⁸, leefbaarheid en overschrijding van wettelijke grenswaarden. Geef tevens aan waar zich gevoelige bestemmingen bevinden.

Geef voor lucht een indicatie van de aantallen blootgestelden en gevoelige bestemmingen in klassen van maximaal 4 µg/m³, ook onder de grenswaarden.¹⁹ Doe dit voor NO₂ en fijn stof (PM₁₀ en PM_{2,5}). Presenteer verschilcontourenkaarten van de alternatieven ten opzichte van de referentiesituatie en geef aan welke verschuivingen er plaatsvinden.

¹⁸ Ook onder de huidige luchtkwaliteitsgrenswaarden kunnen immers nog aanzienlijke gezondheidseffecten optreden.

¹⁹ Gebruik hiervoor de zogeheten Adres Codering Nederland (ACN)-bestanden. Denk bij gevoelige objecten aan kinderdagverblijven, scholen, verpleeg- en verzorgingshuizen en woningen. Gevoelige groepen zijn bijvoorbeeld kinderen, ouderen en mensen met long- of hartziekten.

Presenteer voor geluid ten gevolge van wegverkeer de aantallen blootgestelden en gevoelige bestemmingen in klassen van maximaal 5 dB vanaf 43 dB L_{den} . Presenteer verschilcontourenkaarten met de referentiesituatie en geef aan waar de verbeteringen en verslechtingen optreden.

Indien sprake van relatief grote groepen blootgestelden en relatief grote gevolgen voor de luchtkwaliteit en/of geluidbelasting²⁰, dienen de consequenties voor de volksgezondheid (kwantitatief) in beeld te worden gebracht. ²¹ Doe dit op basis van bestaande dosis-effectrelaties.²²

Geef ook aan welke consequenties een verdere autonome ontwikkeling (nieuwe woongebieden) in het studiegebied heeft voor de volksgezondheid.

Laat zien welke alternatieven en mitigerende maatregelen mogelijk zijn om gezondheidsschade zoveel mogelijk te voorkomen, dan wel de volksgezondheid te verbeteren.

4.3.4 Recreatie

Beschrijf in welke mate het initiatief gevolgen heeft voor de bereikbaarheid van recreatiegebieden, als ook voor de recreatieve aantrekkelijkheid van het groen/de natuur.

4.3.5 Landschap en cultuurhistorie

Maak de cultuurhistorische en landschappelijke waarden inzichtelijk. Ga daarbij in het bijzonder in op die waarden waarvoor delen van het studiegebied tot Belvédère gebied zijn benoemd.

Beschrijf de opbouw van het landschap en ga daarbij in op de te onderscheiden dragers van het landschap, te weten fysisch-geografische opbouw, cultuurhistorische opbouw en de visueel-ruimtelijke kenmerken. Een mogelijke structuur daarvoor kan zijn:

- een beschrijving van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden waar mogelijk effecten op kunnen treden, bijvoorbeeld volgens het rangordemodell;
- inzicht in het effect van de verschillende alternatieven/varianten op de verschillende lagen, op de elementen en de samenhang hiertussen;

²⁰ Denk hierbij aan minimaal 1000 mensen die extra worden blootgesteld aan minimaal 1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ of 1 dB L_{den} . Een dergelijk aantal blootgestelden is nodig om op basis van bestaande dosis-effectrelaties representatieve uitspraken te kunnen over de (extra) ziektelast.

²¹ Bijvoorbeeld t.a.v. luchtverontreiniging de toe- dan wel afname van het aantal kinderen met verminderde longfunctie, het aantal mensen met COPD en het aantal vervroegde sterfgevallen en bij geluidbelasting het aantal mensen dat geluidhinder en/of slaapverstoring ondervindt.

²² Zie voor dosis-effect relaties, rekenmethodieken en toelichting bijvoorbeeld:

- RIVM-report 500029001/2005 Trends in the environmental burden of disease in the Netherlands 1980 - 2020. AB Knol, BAM Staatsen;
- GGD-Richtlijn Gezondheidsaspecten Besluit Luchtkwaliteit. Landelijk centrum medische milieukunde. 8-12-2005;
- WHO-rapport (2009) 'Economic valuation of transport-related health effects'.

- landschappelijke inpassing van alternatieven en varianten via inpassingsmaatregelen.

Gebruik, indien het detailniveau van de alternatieven dit mogelijk maakt, visualisaties om de effecten van de alternatieven/varianten en mogelijke inpassingsmaatregelen inzichtelijk te maken. Werk hierbij met ondersteunend beeldmateriaal, zoals kaartmateriaal, foto's en artist impressions, waarmee de karakteristieke openheid, ruimtelijke structuren, zichtlijnen en de belangrijkste beeld dragers worden vastgelegd.

Formuleer heldere en verifieerbare criteria om de gevolgen aan te toetsen. Hierbij kan gebruik gemaakt worden van provinciaal kaartmateriaal en gemeentelijke uitwerkingen daarvan. Ga ook in op de waardering van het gebied door de bewoners en de redenen daarvoor.

Ga niet alleen in op de afzonderlijke cultuurhistorische en landschappelijke waarden, maar ook op de samenhang tussen deze waarden binnen het studiegebied en de mogelijke gevolgen hiervoor. Geef aan waar en hoe negatieve effecten kunnen worden voorkomen of beperkt.

4.3.6 Archeologie

Geef aan of het studiegebied een hoge archeologische verwachtingswaarde kent. Denk hierbij aan de aanwezigheid van bijvoorbeeld oude kreekruggen en daarmee verbonden de ontwikkelingsgeschiedenis wat betreft bewoning, ontginning. Geef in het MER, op basis van bestaande informatie:

- een overzicht van de archeologische waarden en de ligging daarvan met behulp van kaartmateriaal;
- inzicht in de omvang en begrenzing van eventuele archeologische vindplaatsen en of deze behoudenswaardig zijn;
- inzicht in de mogelijke effecten van de verschillende alternatieven/varianten op aanwezige cultuurhistorische waarden, waaronder archeologische vindplaatsen, en mogelijkheden voor mitigerende maatregelen.

Werk uit welk eventueel vervolgonderzoek moet worden verricht om het voornemen te kunnen realiseren in overeenstemming met de Wet op de Archeologische Monumentenzorg.

4.3.7 Ruimtelijke kwaliteit

Geef helder aan op basis van welke criteria de 'gebruikswaarde', 'belevingswaarde' en 'toekomstwaarde' worden bepaald. Beschouw de ruimtelijke kwaliteit niet alléén voor het gehele studiegebied, maar ook de gevolgen voor de verschillende deelgebieden en waar relevant aangrenzende gebieden.

4.3.8 Natuur

Gebiedsbescherming²³

Beschrijf de mogelijke invloed van het voornemen op beschermde natuurgebieden, zoals Natura 2000-gebieden en de ecologische hoofdstructuur (EHS).²⁴ In geval van de Natura 2000-gebieden zal vooral sprake zijn van effecten van verzurende en vermestende depositie, in geval van EHS kan tevens sprake zijn van fysieke doorsnijding en daarmee tevens gevolgen van ruimtebeslag, versnippering en verstoring. Maak onderscheid tussen de verschillende gebieden en geef hiervan de status aan. Bepaal ook voor activiteiten die niet in of direct naast een beschermd gebied liggen, in hoeverre het voornemen invloed kan hebben – al dan niet in cumulatie met andere activiteiten of handelingen) – op een beschermd gebied (externe werking). Geef per gebied:

- de begrenzingen van het gebied aan op kaart, inclusief een duidelijk beeld van de ligging van het plangebied;
- de afstanden van de voorgenomen activiteit tot de beschermde gebieden of kaarten met een duidelijke schaal waarvan dit is af te leiden.

Natura 2000-gebieden

Geef aan of er sprake kan zijn van significante gevolgen voor de Natura 2000-gebieden. Beschrijf daartoe in het MER:

- de instandhoudingsdoelstellingen;
- de achtergrondconcentraties van stikstof (N-totaal) in de natuurgebieden. Gebruik voor de bepaling van de achtergronddepositie recente gegevens. Deze gegevens zijn op te vragen bij het RIVM en – indien beschikbaar – bij de provincie Zuid-Holland;
- de door de activiteit veroorzaakte (toename van de) depositie op de natuurgebieden bij uitvoering van de alternatieven. Geef daarbij aan welk rekenmodel is gebruikt en wat de (on)nauwkeurigheid is van de berekeningen;
- de gevolgen van deposities op de natuur. Geef daarbij aan of er een (verdere) overschrijding is van de kritische depositie waarden. Geef aan of, in cumulatie met andere activiteiten, aantasting van natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied kan optreden.

Indien er een toename van de depositie van stikstof geconstateerd wordt boven de kritische depositiewaarden zijn in Natura 2000-gebieden significante gevolgen niet uit te sluiten. De uitwerking van bovenstaande punten kan dan tevens als passende beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 worden gebruikt. Een passende beoordeling dient herkenbaar opgenomen te worden in het plan-MER. Uit de wetgeving volgt dat een project alleen doorgang kan vinden, als uit de passende beoordeling de zekerheid wordt verkregen dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast, of de zogenaamde ADC-toets²⁵ met succes wordt doorlopen.

²³ Op de website www.minlnv.nl/natuurwetgeving is uitgebreide informatie te vinden over de Natuurbeschermingswet 1998 en de specifieke gebiedsbescherming.

²⁴ Let op: naast Natura 2000 en de EHS gebieden zijn er andere beschermde gebieden, zoals beschermde natuurmonumenten (art. 10 Natuurbeschermingswet 1998), beschermde leefomgevingen (art. 19 Flora- en faunawet) en gebieden die vanwege internationale verdragen daartoe zijn aangewezen (art. 27 Natuurbeschermingswet 1998). Elk gebied kent zijn eigen beschermingsregime.

²⁵ Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 respectievelijk in:

Ga na of ook andere (door externe werking ontstane) effecten kunnen optreden, en breng die eventueel in beeld.

Ecologische hoofdstructuur

Beschrijf voor de EHS-gebieden de daarvoor geldende 'wezenlijke kenmerken en waarden'. Onderzoek welke gevolgen het initiatief op deze actuele en potentiële kenmerken en waarden heeft. Ga specifiek in op de gevolgen van fysieke doorsnijding en van de overschrijding van kritische depositiewaarden van de voor vermessing- en verzurings-gevoelige natuurgebieden in de Ecologische Hoofdstructuur.²⁶

Voor de EHS geldt volgens de Nota Ruimte een 'nee-tenzij' regime. Geef aan hoe het 'nee-tenzij' regime provinciaal is uitgewerkt in een toetsingskader²⁷. Beschrijf bij eventuele gevolgen welke mitigerende maatregelen genomen kunnen worden.

Soortenbescherming²⁸

Beschrijf welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten (tabel 2 en 3) te verwachten zijn in het plangebied, waar zij voorkomen en welk beschermingsregime voor de betreffende soort geldt.²⁹ Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen voor deze beschermde soorten³⁰ en bepaal of verbodsbepalingen overtreden kunnen worden, zoals het verbod op het verstoren van een vaste rust- of verblijfplaats³¹. Geef indien verbodsbepalingen overtreden kunnen worden aan welke invloed dit heeft op de staat van instandhouding van de betreffende soort. Beschrijf mitigerende en/of compenserende maatregelen die eventuele aantasting kunnen beperken of voorkomen.

-
- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling? inclusief locatiealternatieven.
 - D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
 - C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

²⁶ De kritische depositiewaarden voor de EHS zijn opgenomen in D. Bal, H.M. Beije, H.F. van Dobben en A. van Hinsberg (2007): Overzicht van kritische stikstofdeposities voor natuurdoeltypen. Directie Kennis, Ministerie van LNV.

²⁷ Per provincie is een toetsingskader en compensatieregeling EHS vastgesteld, dat in principe past binnen de nationale Nota Ruimte en de Spelregels EHS.

²⁸ Op de website www.minlnv.nl/natuurwetgeving is uitgebreide informatie te vinden over de soortenbescherming, waaronder de systematiek van de Flora- en faunawet en de vereisten voor het verkrijgen van ontheffingen voor verboden handelingen.

²⁹ Op grond van de Flora- en faunawet en de daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen bestaan er vier verschillende beschermingsregimes. Welk regime van toepassing is, is afhankelijk van de groep waartoe de soort behoort. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende categorieën: tabel 1 (algemene soorten), tabel 2 (overige soorten), tabel 3 (Bijlage IV Habitatrichtlijn- / bijlage 1 AMvB-soorten) en vogels.

³⁰ Bij de inventarisatie van de beschermde soorten kan onder andere gebruik worden gemaakt van gegevens van het Natuurloket: www.natuurloket.nl en protocollen van de Gegevensautoriteit Natuur: www.gegevensautoriteitnatuur.nl.

³¹ De verbodsbepalingen zijn opgenomen in art. 8 (planten) en 9 - 12 (dieren) van de Flora- en faunawet.

5. Overig

Afstemming MER en MKBA

Stem de ontwikkeling van alternatieven, het gebruik van sociaal-economische scenario's, en de effectbepalingen in het MER en de MKBA zo veel mogelijk op elkaar af.

Kaartmateriaal

Gebruik recent kaartmateriaal met duidelijke legenda en goed leesbare topografische namen. Met het oog op een goede communicatie richting markt, publiek en overheden geeft de Commissie in overweging om het kaartmateriaal tevens beschikbaar te stellen als KML-bestand³². De gegevens zijn dan te downloaden en samenhangend te bekijken.

Samenvatting

De samenvatting moet een transparante beschrijving geven van de problemen, doelen, alternatieven en (milieu-)effecten en voorzien zijn van duidelijk kaartmateriaal. Het moet een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER en inzicht geven in de informatie op basis waarvan de afwegingen worden gemaakt. Besteed in het bijzonder aandacht aan de vergelijking van de (milieu-)effecten en de belangrijkste keuzes die voorliggen.

³² KML is een bestandsformaat waarin geografische gegevens met een Earth browser (zoals Google Earth en Google Maps) worden weergegeven.

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau MER

Initiatiefnemer: Ministerie van Verkeer en Waterstaat; Ministerie van Volksgezondheid, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer; Provincie Zuid-Holland; Stadsgewest Haaglanden.

Bevoegd gezag: Minister van Verkeer en Waterstaat en Minister van Volksgezondheid, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Besluit: vaststellen van een Rijksstructuurvisie

Categorie Besluit m.e.r.:

plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorieën C01.1, C01.2, C01.3, C01.3, C01.4, C01.5

plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit:

Onderzoek naar de oplossingsrichtingen voor de vraagstukken bij de A4 Passage en de Poorten & Inprikkers bij Den Haag.

Procedurele gegevens:

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 25 mei 2010

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 10 september 2010

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij dit project is als volgt:

prof. dr. ir. R.E.C.M. van der Heijden

ir. J.A. Huizer

drs. R. Meeuwsen (werkgroepsecretaris)

drs. H.G. Ouwerkerk (voorzitter)

dr. M.J.F. van Pelt

dr. F. Woudenberg

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de hierna genoemde informatie die van het bevoegde gezag is ontvangen, als uitgangspunt.

Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de Commissie een locatiebezoek afgelegd.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Notitie Reikwijdte en Detailniveau A4 Passage en Poorten & Inprikkers, MIRT Verkenning Haaglanden Infrastructuur en Ruimte 2020 – 2040, versie 5 juli 2010.
- Notitie Openbaar Vervoer, MIRT Verkenning Haaglanden Infrastructuur en Ruimte 2020 – 2040, versie 5 juli 2010.
- Inventarisatie en fasering vraagstukken, samenvatting eindrapport fase A, MIRT Verkenning Haaglanden Infrastructuur en Ruimte 2020 – 2040, oktober 2009.
- Inventarisatie en fasering vraagstukken, eindrapport fase A, MIRT Verkenning Haaglanden Infrastructuur en Ruimte 2020 – 2040, oktober 2009.

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport A4 Passage en Poorten & Inprikkers, MIRT Verkenning Haaglanden

Het Rijk en de regio Haaglanden werken aan een studie waarin de problemen op de A4 passage bij Den Haag en de problemen van de op- en afritten en toegangswegen vanaf de A4 richting de stad centraal staan. De resultaten van deze studie zullen worden vastgelegd in een Masterplan en vervolgens in een Rijksstructuurvisie. Ten behoeve van de besluitvorming in de structuurvisie wordt een plan-m.e.r.-procedure doorlopen. Dit advies van de Commissie voor de m.e.r. gaat in op het Tussenrapport plan-MER voor het Masterplan en het plan-MER voor de Rijksstructuurvisie.



ISBN: 978-90-421-3101-9
Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht
T 030 - 234 76 66
F 030 - 233 12 95
E mer@eia.nl
w www.commissiemer.nl

